

Handläggare: Ellinor Forssmed-Östh
Tfn: 08-508 01 449

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Tillsyn enligt 26 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) av Hällbybackens gruppbostad, bostad med särskild service enligt 9 § punkt 9 LSS

Svar på rapport från Länsstyrelsen i Stockholms län (Dnr 7011-09-26415).

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar remissen.
2. Omedelbar justering.

Olle Johnselius
Stadsdelsdirektör

Ulla Johansson
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har genomfört en tillsyn av Hällbybackens gruppbostad, bostad med särskild service enligt 9 § punkt 9 LSS inom Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd. Tillsynen har genomförts genom ett planerat besök i verksamheten den 5 maj 2009. Besöket föregicks av en begäran om att få ta del av specifika handlingar. Vid tillsynsbesöket intervjuades föreståndare, två vårdare och en boende. Fokus vid tillsynen har varit kvalitet och säkerhet, verksamhetsinnehåll, dokumentation, personalens och enhetschefens formella kompetens och erfarenhet, den fysiska miljön och hur hot- och våldssituationer hanteras i verksamheten. Länsstyrelsen anser att nämnden inte uppfyller lagstiftningen och dess intentioner i vissa av de delar som tillsynen avser. Länsstyrelsen riktar därför kritik för brister avseende verksamhetens lokaler, föreståndarens formella kompetens, den sociala dokumentationen samt säkerställande av rutiner kring anmälan om missförhållande enligt § 24 a LSS. Förvaltningens yttrande avseende de punkter som Länsstyrelsen tagit upp i rapporten redovisas i detta tjänsteutlåtande. Av yttrandet framgår bl.a. att nya lokaler för verksamheten är under projektering, att berörd enhetschef är erfaren och regelbundet genomgår adekvat fortbildning, att under hösten 2009 arbetar förvaltningen aktivt med frågor om dokumentation inom verksamheten samt att alla enhetschefer inom verksamhetsområdet har fått information om förändrade rutiner gällande anmälningsskyldighet.

Bilaga

Rapport från Länsstyrelsens tillsyn den 5 maj 2009.

Ärendets behandling

Länsstyrelsen i Stockholm län har överlämnat rapporten ”Tillsyn enligt 26 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) av Hällbybackens gruppbostad, bostad med särskild service enligt 9 § punkt 9 LSS” till stadsdelsnämnden för yttrande. Nämndens redovisning över vilka åtgärder som vidtagits, alternativt kommer att vidtas, för att komma tillrätta med de påtalade bristerna skulle enligt Länsstyrelsens ursprungliga beslut varit Länsstyrelsen tillhanda senast den 1 september 2009, men förvaltningen har av Länsstyrelsen beviljats förlängd tid för yttrande till den 1 oktober 2009.

Rapporten i sammandrag

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade i tillsynsplanen för 2009 att göra tillsyn i ett urval av länets kommunalt drivna bostäder med särskild service för vuxna enligt 9 § punkt 9 LSS, gruppbostäder/servicebostäder. Hällbybackens gruppbostad inom Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är en av de verksamheter som slumpvis tagits fram för att ingå i granskningen. Tillsynen har genomförts genom ett planerat besök i verksamheten den 5 maj 2009. Vid tillsynsbesöket intervjuades föreståndare, två vårdare och en boende. Granskning av verksamhetens dokumentation genomfördes vid besöket. Focus vid tillsynen har varit kvalitet och säkerhet, verksamhetsinnehåll, dokumentation, personalens och enhetschefens formella kompetens och erfarenhet, den fysiska miljön och hur hot- och våldssituationer hanteras i verksamheten.

Målgruppen för verksamheten är fem ”Vuxna personer med lindrig till måttlig utvecklingsstörning enligt 1 § punkt 1 LSS”. Samtliga är beviljade insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § punkt 9 LSS.

Lokaler

Gruppboستaden är belägen i ett flerfamiljshus i Rinkeby, väl integrerad i samhället och med närhet till kommunikationer och service. Gruppboستaden är en gruppboستad enligt ”gamla normen”. De boende disponerar endast ett eget bostadsrum och delar hygienutrymmen, gemensamhetsutrymme och kök.

Länsstyrelsens bedömning

En bostad med särskild service är den enskildes privata och permanenta bostad. Detta ställer särskilda krav på bostadsstandarden. Huvudregeln bör vara att de generella byggbestämmelserna som gäller för bostäder i allmänhet också ska gälla för bostad med särskild service. Att bo i en fullvärdig bostad är en förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Länsstyrelsen fann vid sin tillsyn att Hällbybackens gruppboستad inte i någon del uppfyller kraven på en fullvärdig bostad. Detta ger inte de boende förutsättningar att kunna leva ett självständigt liv.

Föreståndare

I rapporten framgår att föreståndaren för verksamheten har 55 högskolepoäng och därutöver mångårig erfarenhet från verksamhetsområdet. Föreståndaren har direktansvar för 37 personer i bostad med särskild service och för 12 personer i daglig verksamhet. Föreståndaren ansvarar för 55 ordinarie personal och ca 40 vikarier.

Länsstyrelsens bedömning

För bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § punkt 9 LSS ska det enligt Förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten. Av SOSFS 2002:9 framgår att med lämplig utbildning enligt 3 § Förordningen (1993:1090) om stöd till vissa funktionshindrade avses en högskoleutbildning som är relevant för att en person ska kunna förestå verksamheten i en gruppbostad.

Länsstyrelsen gör bedömningen att föreståndaren inte uppfyller kravet på relevant högskoleutbildning vilket innebär att hon får svårt att ansvara för verksamheten enligt SOSFS 2002:9 §5.

Länsstyrelsen har vidare i sin tillsyn funnit brister i det systematiska kvalitetsarbetet bl.a. avseende dokumentationen samt brister vad avser anmälningsskyldigheten enligt § 24 a LSS. Länsstyrelsen påpekar att föreståndarens ansvarsområde kan vara för omfattande vilket begränsar dennes närvaro och delaktighet i verksamheten och att detta kan vara en bidragande orsak till rådande situation.

Personal

Enligt förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade 3 § ska det finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten samt den personal som i övrigt behövs för en ändamålsenlig verksamhet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan utifrån sin tillsyn konstatera att samtliga personal i verksamheten har någon form av utbildning inom verksamhetsområdet samt mångårig erfarenhet, vilket ger förutsättningar för en ändamålsenlig verksamhet. Kartläggning av kompetens och kunskapsbehov har gjorts under året och personalen har deltagit i utbildningsdagar angående myndighetsutövning och handläggning, dokumentation, omvårdnadsbegreppet och godmanskap.

Verksamhetens arbetssätt och innehåll

Verksamheten bygger sitt arbete på ett individuellt riktat stöd till brukarna. Personalen arbetar med trygghet, integritet och delaktighet som grund för sitt arbete. Stödpersonen gör tillsammans med brukaren och/eller dennes företrädare/god man genomförandeplanen vilket utgör grunden för det stöd och den service som brukaren får i sitt boende. Regelbundna aktiviteter erbjuds. Brukarna har enligt föreståndare och personal stora möjligheter att ta del av samhällets kultur- och fritidsutbud. Fyra av de fem brukare som har sin bostad vid Hällbybackens gruppbostad är beviljade insatsen, biträde av kontaktperson enligt 9 § punkt 4 LSS.

Dokumentation

Verksamheten använder sig av Stockholms stads elektroniska dokumentationsprogram; ParaSol. Genomförandeplaner finns för samtliga brukare och dessa uppdateras minst en gång per år. Verksamheten har förutom ParaSol, individuella pärmar för varje brukare. Beställningar avseende insatsen bostad med särskild service för vuxna saknas i dessa pärmar. Beställningen utgör grunden för hur insatsen ska genomföras.

Länsstyrelsens bedömning

I verksamheten finns pärmar för varje brukare. En pärm för gamla och delvis mycket gamla handlingar och dels en "årspärm". I dessa pärmar förvaras både dokument som rör hälso- och sjukvård och dels sociala dokument. Länsstyrelsen anser att nämnden snarast bör se över rutiner för hur handlingar ska förvaras och i vissa fall gallras.

Vid tillsynsbesöket framgick att inga beställningar fanns för insatsen bostad med särskild service. Utan en beställning och därmed utan fastställda mål för insatsen från uppdragsgivaren minskar möjligheten till fullgod uppföljning och till att göra en plan för hur målen praktiskt ska kunna genomföras och uppfyllas. Länsstyrelsen anser att nämnden snarast bör se över sina rutiner för hur beställningar till utförande verksamheter hanteras.

Anmälningsskyldighet

Föreståndaren för verksamheten hänvisar vid tillsynsbesöket till rutiner för anmälan om missförhållanden i omsorgen om äldre- och funktionshindrade enligt 14 kap 2 § socialtjänstlagen. Vid tillsynsbesöket framkom det att det är oklart för föreståndare och personal hur anmälningsskyldigheten enligt 24 a § LSS ska hanteras i verksamheten.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 24 a § LSS/SOSFS 2008:11 ska var och en som fullgör uppgifter enligt LSS vaka över att de personer som får insatser enligt lagen får gott stöd och god service och lever under trygga förhållanden. Länsstyrelsen konstaterar vid sin tillsyn i verksamheten Hällbybackens gruppbostad att det råder oklarhet vilka rutiner som gäller för anmälan om missförhållanden. Nämnden bör säkerställa att rutiner finns för hur anmälan enligt 24 a § LSS ska hanteras i verksamheten.

Förvaltningens kommentarer och förslag

Förvaltningens yttrande över Länsstyrelsens rapport redovisas under följande fyra rubriker.

Verksamhetens lokaler

LSS-verksamheten inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde omfattar 12 gruppbostäder. Därtill kommer ett antal servicebostäder. Dessa gruppbostäder är organiserade inom två områden med varsin enhetschef. Hällbybackens gruppbostad är ett boende inom "gammal norm" vilket innebär att de fem brukare som idag bor på gruppboستaden delar hygienutrymmen, kök och gemensamhetsutrymme. Hällbybackens gruppbostad är en av fyra gruppbostäder inom stadsdelsområdet som är av "gammal norm". Stadsdelsnämnden har under ett antal år arbetat med att bygga bort de gamla gruppboستäderna för att erbjuda de brukare som bor i bostäder enligt den gamla normen en fullvärdig bostad. Vissa brukare har också fått erbjudande om att flytta till andra delar i staden, men tackat nej till erbjudanden bostad med motiveringen att man trivs i sin nuvarande bostad och inte vill flytta. Någon står i kö till bostad i annan del av staden men har ännu ej blivit erbjuden sådan. Hällbybackens gruppbostad är den gruppbostad som man för närvarande projekterar för att ersätta i Kista Gård. Gruppboستaden finns klar som ritning och enhetschef och personal vid Hällbybacken har sedan år 2008 varit delaktiga i framtagandet av förslaget till gruppboستaden. Projektet har kommit så långt att inflyttning på den nya gruppboستaden beräknas ske årsskiftet 2010-2011.

Föreståndarens kompetens

Inom gruppbestäderna förekommer inga anställningar benämnda föreståndare. Den som ansvarar för verksamheten är titulerad enhetschef och det är enhetschefen som närvarat vid detta tillsynstillfälle. Nuvarande enhetschef har sedan år 2007 stadsdelsförvaltningens förtroende att ansvara för ett antal servicebostäder och sex gruppbestäder, varav Hällbybackens gruppbestad är en av dessa. Enhetschefen uppnår inte den formellt föreskrivna högskolekompetensen om minst 120 högskolepoäng men deltar kontinuerligt i vidareutbildningar som anordnas inom staden för att uppnå en högre kompetens och en kompetensutvecklingsplan har upprättats för enhetschefen. Hon har dessutom en lång erfarenhet som arbetsledare för flertalet av de enheter hon ansvarar för, varför stadsdelsförvaltningen gör bedömningen att hon klarar sitt uppdrag. Under innevarande år kommer upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) att påbörjas av gruppbestäderna och i samband med detta kommer en förändring att ske under 2010.

Dokumentation

Regler och rutiner för hur handlingar ska gallras och förvaras har antagits av nämnden. Förvaltningen kommer snarast under hösten 2009 att följa upp verksamheternas hantering och förvaring av handlingar och därvid åter tydliggöra vikten av att säkerställa de dokument som måste finnas vid verksamheten. Förvaltningen kommer också att lägga stor vikt vid arbetet med att under hösten 2009 ta fram bättre beställningar och underlag till utförande verksamhet för att dessa ska kunna göra en tydlig genomförandeplan som grundar sig på målen i beställningen.

Anmälningsskyldighet

Stadsdelsnämnden har sedan länge haft rutiner gällande anmälningsskyldigheten kring missförhållanden i omsorgen om äldre och funktionshindrade enligt 14 kap 2 § socialtjänstlagen. Den 1 juli 2008 kom nya riktlinjer och direktiv från Socialstyrelsen vilket föranledde förvaltningen att göra en översyn av gällande. Under våren 2009 har rutiner-na omarbetats och nämnden har nyligen fått dessa för kännedom och beslut. Alla enhetschefer inom verksamhetsområdet har fått information om förändrade rutiner enligt 24 a § LSS/SOSFS 2008:11 och hur dessa ska hanteras.

Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över Länsstyrelsens rapport.
